

אור ההלכות

לקי

הליכות עם ישראל

גליון חודש ניסן התשע"ג
גליון מס' 65

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו תד 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

מו"ר הר"ג רצון ערוסי שליט"א

הלילה בה"א הידיעה

שהוא הודאה על העבר ותפילה לעתיד לבוא, ובסוף הסעודה, בנקיטת כזית אפיקומן, כי עלינו לזכור את עיקר מצוות הלילה והיא גאולתנו הרוחנית והגשמית ממצרים האלילית. והנה לשאלת הילדים "מה נשתנה?" אנו משיבים: "עבדים היינו... ואפילו כלנו חכמים... מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח". נמצא, שיש חובה גם לחכמים לספר ביציאת מצרים, ומצורפת דוגמה: "מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא ור' טרפון שהיו מסובין בבני ברק". תמוה מדוע באו החכמים להסב אצל תלמידם ר' עקיבא בבני-ברק? ועוד, מדוע הפליגו לספר ביציאת מצרים כל הלילה עד זמן ק"ש של שחרית? והוסיף ר' אלעזר: "הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר 'למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך', ימי חיך – הימים, כל ימי חיך – הלילות. וחכמים אומרים: ימי חיך – העולם הזה, כל ימי חיך – להביא את ימות המשיח".

ואכן בפרשה האחרונה שבקריאת שמע נזכרת גאולת יציאת מצרים, והיו נוהגים לאמרה רק לאור היום, כי הגאולה נמשלה לאור, וצער הגלות וחורבן בית-המקדש לאפילת הלילה, ולפיכך לא הזכירו את הגאולה בלילה. גישת ר' אלעזר מבטאת את הייאוש שאחז בעם ישראל באותם הימים אחר כשלוש מרד בר-כוכבא ועינוייהם האכזריים של הרומאים, ובאפילת הזמן לא ראו את אור הגאולה. ברם, ר' אלעזר חזר בו לאחר ליל הסדר בבני ברק אצל ר' עקיבא. מכיוון שר' עקיבא, בראייתו המעמיקה, ראה גם במחשכי הדורות את התקווה ואת אור הגאולה. וכפי שסופר בגמ' (מכות כד ב) על חכמים שעברו ליד בית המקדש בחורבנו וראו שועל יוצא מקודשי הקדשים, ר' אלעזר הזקן ור' יהושע בכו בראותם זאת, ברם, ר' עקיבא צחק. שאלוהו על צחוקו, והשיב: כפי שהתרחשו נבואות הזעם בחורבן הבית כך יתמשו נבואות הגאולה בבניינו. זו תכלית ההגדה, לטעת בלבבותנו תקווה בידעיה: "שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם". וזו גם תכלית זכירת יציאת מצרים בלילה לטעת תקווה בידעיה שיזרח האור בתום אפילת הלילה. יה"ר שנזכה לגאולה השלימה במהרה.

היותנו כענבי הגת, עבדים בכור הברזל במצרים, ואת זיקתה של הגפן למשמעותו של חג הפסח: לצרוב בתודעתנו את המהות הייחודית של עמנו, במסר הגפן – היין, כי זהו סוד הצלחת קיומנו בכל הדורות. זכינו לצאת ממצרים בשל ההבטחה הא-להית לדורות שלכל שעבוד תהיה גאולה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו שבכל דור ודור קמים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם". אני נוהג לגרות את נכדיי בשאלה: מי זו "היא"? יש שמשיבים "מרים", שהצילה את משה רבנו מן היאור. זו תשובה נכונה ונבונה בדרך הדרש, כי חז"ל למדנו שמרים היא סמל לשכינה ומשה רבנו סמל לעם היהודי, שאף בהיותו מטלטל בים רוגש וסוער, הקב"ה תמיד משגיח עליו ומצילו מכליה. ויש שמשיבים בדרך הפשט, כי זוהי הבטחת ה' לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, והיא שעומדת לזכותנו לדורות. נמצא, כי סיפור יציאת מצרים איננו התייחדות עם העבר בלבד אלא נועד לחבר אותנו ואת בנינו לשלשלת הדורות של עם ישראל.

ליל הסדר נחלק לשני חלקים: (א) עד תחילת הסעודה, בו אנו שותים שני כוסות יין: כוס הקידוש, והכוס השני, בתום עיקר ליל הסדר שהוא במצוות "והגדת לבנך", ועליו נאמרים: חצי ההלל, להודות לה' על העבר, וברכת הגאולה. (ב) אכילת מצה ומרור והסעודה.

בעת בציעת חצי המצה יש לזכור שהיינו נרדפים ומעונים, וכפי שגאָלָנו ה' משעבוד מצרים, כך הוא עתיד לגאול אותנו מצרות ההווה. ובעת לקיחת כזית מרור עלינו לזכור שיש תקווה, וכפי שנגאלנו ממירות מצבינו בעבר, כך נזכה להיגאל ממירות מצבינו בהווה. ובכריכת כזית מרור וכזית מצה יחדיו ישנו ביטוי לכריכת מצבי הגאולה והעינויים יחדיו עד שנזכה לגאולה השלימה. והכוס השלישית נאמרת על ברכת המזון, והרביעית על חלקו השני של ההלל

עיקרו של ליל הסדר הוא סיפור יציאת מצרים. ברם, חשיבותו המרכזית איננה בעובדותיו ההיסטוריות, הדגש המרכזי הוא במצנת "והגדת לבנך", הקובעת שיש להנחיל את מורשתנו הרוחנית מדור לדור. יש להיזהר מלהרחיק את בני המשפחה או לגרום להם לשמוע רק כדי לצאת ידי חובה. ולפיכך, חשוב מאוד שהמסרים יועברו מדור לדור בדרך מחנכת, יוצרת ומרתקת, שתמשוך את בני המשפחה ובעיקר את הדור הצעיר. יש לרתק אותם, לגרות בשאלות, ולתת להם תשומת לב רבה. ניתן להעלות את רמת המוטיבציה בחלוקת פרסים, עריכת חידונים, ולקרב אותם באהבה, בחיבה, ובסבלנות אין קץ. מטרתנו היא, שחולית דור המחר תתחבר לשלשלת הדורות של עם הנצח – עם ייעודי שמטרתו האמת והשלום, ובאלו נזכה להיות עם חכם, נבון, ומוסרי: "ממלכת כהנים וגוי קדוש". באמצעות מימוש ייעודנו, נקנה ערכים נעלים לאנושות כולה, ובכך נזכה "לתתן עולם במלכות שדי".

ליל הסדר נפתח בברכה על היין וקדושת היום. מה המיוחד ביין ובגפן? (א) "יין ישמח לבב אנוש", "עבדו את ה' בשמחה" – גם אם אנו בתקופה קשה אין לאבד את התקווה, כי עת לבכות ועת לשמוח. לפיכך, בעת שמחה זו יש לעצור את הבכי ולהתחבר לשמחה הלאומית, להיסטוריה הנצחית של עם ישראל, והתחברות זו מעניקה כוח. (ב) עץ הגפן אינו זקוף והוא או נשכב על הארץ או מודלה על-גבי תומכות. אילו זה מבטא את הענווה המתבקשת מהעם היהודי, וחלילה מלומר: "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה". וכשם שהגפן מורמת ע"ג תומכות כך אנו מרוממים בזכות התורה והמצוות שאינם נורמה מוסרית אלא חוקה חקוקה ומחייבת, כגון: "לא תקום ולא תטור", "לא תשנא את אחיך בלבבך", "כבד את אביך ואת אמך". וזהו הדגש בנוסח הקידוש: "אשר קדשנו מכל עם ורוממנו מכל לשון בחר בנו ויגדלנו רצה בנו ויפארנו". (ג) הגפן ייחודית מכל הפירות בכך שניתן להפיק ממנה יין ולשמרו וליישנו בחביות ללא חומרים משמרים, כך העם היהודי, נדרך ונרמס כענבים בגת בגלויות הרבות, אך נשמר ומשתבח ואף זכה להקים את מדינת ישראל.

לעומת ליל שבת וי"ט שבהם רק על המקדש לשתות כשיעור, ליל הסדר נתייחד בכך שכל אחד חייב לשתות 4 כוסות יין. וזאת כדי להדגיש את

המרכז העולמי
למשפט התורה

בית הדין
לדני ממונות

מכון מש"ה
לחקר משנת
הרמב"ם

מכון תורני
לחקר מנהגי
העדות בישראל

שיעורי תורה
תלמוד תורה
וכלל אברכים

שבתות עיון
וירחי כלה

מפעלים לטיפוח
אהבת ישראל
וארצו

קרנות מחקר
עדור וחסד

ארגון אשת חיל

העלון מוקדש
לזכרו של
ר' אבנר עוקשי ז"ל
תנצב"ה

הרב ד"ר חננאל סרי יצ"ו

מה באמת אדם רוצה?

מצוות התורה, הרי הוא מתחרט על החלטותיו לאחר זמן, שכן הרווח שקיבל מתאוותיו זמני ואינו מותיר לו לאחר זמן שום רווח ממשי. לעומת זאת כאשר בחר במצוות הרי שמצבו הפוך. ככול שיתארך הזמן ויעלמו אותם תאוות שהעסיקו אותו - כך ישמח בבחירתו הערכית. כך גם כשכופים אותו לגרש את אשתו. אותם רגשות שעוררו אותו להתעמת עם אשתו ולצערם כשהיה עלו על שרטון במקום להיפרד ממנה ולפתוח בחיים חדשים, הם רגשות בני חלוף. לאחר כמה שנים הוא רק יודה לדיינים שאיפשרו לו להתנתק מהעבר ולהיבנות מחדש עם אשה אחרת בצורה יעילה ונכונה. הנחת היסוד שהציב הרמב"ם בדבריו הייתה שכל יהודי רוצה לקיים את מצוות הקב"ה אלא שלעתים הוא אינו עומד בפני יצרו במקרה נקודתי. אולם מה היה אומר הרמב"ם על אנשים שכלל אינם רוצים לקיים שום מצוה מן המצוות? האם גם לגביהם היה אומר שרצונם האמיתי הוסתר על ידי תאוותיהם? יש מהפוסקים שאכן סבורים שליהודי כזה לא תועיל כפיית בית הדין, שכן אין לו רצון להיות יהודי כלל, אחרים סבורים שכלל יהודי יש נקודה פנימית טהורה והיא כל כך נעלמת לעיתים בשל השקיעה בתאוות שקשה לראותה אולם היא קיימת ויכולה להתגלות בכפיית בית הדין גם אם הוא עצמו אינו מודה בקיומה (ראה מאמר חז"ל: "לא עבדו ישראל ע"ז" אלא להתיר להם את העריות", סנהדרין סג, ב). יהי רצון שייסייענו המקום על מעשה רצונו ויעשה רצונו כרצונו.

אין זה אנוס ממנו [= מאיתנו], אלא הוא אנוס עצמו בדיקתו הקצרה. לפיכך מי שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישקל, רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות. ויצרו הוא שתקפו. ויין שהיה עד שתשש יצרו ואמר, רוצה אני, כבר גרש לרצוני. כלומר הרמב"ם מתאר כל אדם מישקל כבעל רצונות מנוגדים - רצון אמיתי (הרצון להיטב מישקל) שעושים את המצוות ומתרחקים מעבירות) ולעומתו רצון מדומה שאותו הוא מכנה דעה רעה או יצר שתוקף את האדם. כאשר האדם מוכה ויצרו מותש רצונו האמיתי חוזר לשלוט בדעתו. אלא שידועה הגמרא שמתארת לכאורה מצב הפוך לגמרי ובו קושי היסורין יכול להעביר אדם על דעתו היהודית. הגמרא אומרת שאילו היו מלקים את חנניה מישאל ועזריה במקום השליכים לכבשן האש הם היו נשברים ולא היו עומדים בניסיון הקשה של קידוש השם (כתובות לג, ב). כיצד אם כן קבע הרמב"ם שהכפייה לקיום מצוות היא היא החושפת את רצונו האמיתי של האדם? לכאורה כל כפייה יכולה לאלץ אדם לנהוג בצורה שאין לה ולא כלום עם דעותיו. אולם ישנה ראייה חזקה לקביעתו של הרמב"ם מובחן הזמן. כשאדם מביט אחורה על מעשיו ישנו הבדל גדול בין שני מצבי הכפייה שתיארנו. ממרחק של זמן נוכל לראות שאכן הכפייה חשפה את רצונו האמיתי של האדם רק כאשר הכפייה הייתה לעבודת שמים. כאשר אדם העדיף את תאוותיו הגשיות או הרגשיות על פני

אחד מ"ג יסודות האמונה שניסח הרמב"ם היא הקביעה שיש לאדם בחירה חופשית לבחור את הדרך בה ילך. אולם לעיתים נדמה שחופש הבחירה שלנו אינו לגמרי בדינו, אולי מכיוון שלא תמיד ברור מה אנחנו באמת רוצים. ההלכה מציגה בפנינו תמונה שבמבט ראשון נראית לא סבירה, שכן היא מאפשרת לעיתים לכפות אדם לרצות דבר שמוגד לרצונו. לדוגמה, אדם שהתנדב להביא קורבן עולה ורוצה לחזור בו כיוון ששינה את דעתו, עדיין חייב להביא את שהתנדב ובית הדין יכפהו להביא קורבן, אף על פי שקורבן כזה צריך להביא מרצון. כיצד אם כן יבוא קורבנו מרצון? כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (רש"י לויקרא א, ג). כך גם בגירושין ניתן לכפות אדם לגרש את אשתו למרות שהגירושין חייבים להיות ברצונו של הבעל (בתנאי שהדיינים השתכנעו שיש לסיים את הקשר של שני בני הזוג), וגם כאן הפתרון הוא שיכפו אותו עד שיאמר רוצה אני (הלכות גירושין ב, ב). הרמב"ם עמד כבר על התמיהה שקיימת בהלכה זו וההסבר שהביא לה גם הוא דורש הבנה. הרמב"ם קבע ש... שאין אומרים אנוס, אלא למי שפולחן ונחלק לעשות דבר שאינו חייב מן התורה לעשותו, כגון מי שהיה עד שמכר או נתן, אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עברה, והנה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו,

הרב יחיאל עטרי יצ"ו

המלצות לחג הפסח תשע"ג וביעור חמץ

ברכה. אולם סדר ההפרשה של תרומות ומעשרות חייבים כדן, כפי שכבר הערנו בעבר. במקום שיש תעודת הכשר, לוודא עם המשגיח במקום אם הופרשו תרומות ומעשרות באותו יום, בעיקר בירקות העלים. תזכורת: השנה תשע"ג - שנה חמישית לשמיטה - שנת מעשר שני.

מכירת חמץ לאנשים פרטיים אינה מומלצת עפ"י המכירה הנהוגה כיום הנעשית בד"כ ע"י הרב והחתימה על טופסי מכירת חמץ... שבה נכתב כל החמץ ותערובת חמץ והבלוע וכו'. והשכרת מקום החמץ לגוי ושליחות הרב לבצע המכירה כל אלה אינם די, והדין הוא למכור לגוי מכירה גמורה והעברת החמץ לרשותו של הגוי ורק בשעת הדחק ובהפסד מרובה.

הגאון מוילנא לא מכר חמץ גמור (מעשה רב, פ"ק), וכן בשלחן ערוך הרב, שנשאל על אחד שמכר את החמץ אבל לא מסר את המפתחות לגבאי האחרון על מכירת החמץ לגוי, ועוד ראה דברי מו"ר הרה"ג מהר"י קאפח זצ"ל בהל' חמץ ומצה, פ"ב הע' ג', ד"ה ולא אמנע כאן מלהביע צערי על מכירת החמץ הנהוגה כיום בישראל וכו' וסיים אש"ך יחדות תימן בתנאי חמץ עסקת באלה, שום יהודי לא הניח שום חמץ לא בביתו ולא ברשותו, לא מכור ולא בלתי מכור... לפיכך ראוי לכל בני עדתנו להמשיך מנהג האבות ולא להניח ברשותם שום חמץ וכו'.

המכירה לבעלי עסקים היא מחויבת המציאות ומי שמחמיר על עצמו שלא לקנות אחר הפסח אלא מוצרי מזון שנאפו לאחר הפסח ובעיקר לחמץ גמור כגון: לחם, פסטיט, בייסקוויטס, ופלים, עוגות ועוגיות, כעכים, שקדי מרק, דגני בוקר, גביעי גלידה, בייגלה, ביסלי, קרקרים, אטריות, בירה, ויסקי, המחמיר על עצמו ימתין עד שיגיעו מוצרי מזון שנאפו לאחר הפסח ויתערבבו וזה יהיה בגדר תערובת לאחר הפסח שהיא מותרת. וכיום ניתן לקנות מוצרי מזון שנאפו אחר הפסח תוך ימים ספורים ואין שום צורך לאגור קודם הפסח ולהזדקק למכירת חמץ.

תזכו לשנים רבות ומועדים טובים ולגאולה שלמה בחיינו ובימינו. אכ"ה.

בשר: יש לקנות רק במקומות כשרים ומפוקחים שיש משגיחים במקום, משום שרבו הזיופים בתחום הבשר והעופות, וחשש לנבלות וטרפות.

חילבה: אין לקנות חילבה טחונה כלל, ובוודאי לא חילבה מוכנה. בחילבה מצויים זרעוני חיטה ושעורה וקשה מאוד לברור. הרצוי והמומלץ לקנות גרעיני חילבה, לברור אותם לפחות ג' פעמים, ורצוי שעוד ימשהו אחר ג' פעמים אחת לאחר הברירה.

מצות: מומלצות - ירושלמי, יורה דעה, שומרון, יד בנימין, קרית ספר.

מיץ ענבים: כל הסוגים למיניהם, טבעי ו 100% טבעי וכו', הם מפותרים - מבושלים. ולפי שיטת הרמב"ם, אינם ראויים לקידוש.

לידיעה, אין בנמצא מיץ ענבים לא מבושל ולא מפוסטר. ולכן מי שלא יכול לשותות יין ובעיקר נשים והילדים, אפשר להכין מישרת צימוקים, יש לברור היטב הצימוקים, לשטוף אותם היטב, להשרותם לפחות יומיים שלשה, להניח במקום קריר, ולמערך אותם כל יום, בערב פסח לסננם היטב, ויש לנו יין (מישרת צימוקים) כשר לכתחילה לקידוש ולארבע כוסות.

לידיעת המעוניינים בשירות בירה לאחר הפסח, ולא סומכים על המכירה. הבירה החדשה, קו הייצור מגיע לשווקים רק לאחר כחצי שנה.

ככלל, צריכים לשמור על רמת הכשרות במהלך כל השנה ועל אחת כמה וכמה בחג הפסח, ובפרט לנוהגים עפ"י הרמב"ם ש להקפיד בענייני מה שנקרא "חוזר ונעור", אפשר לרצון אותם בפסח כלל, ומשום כך עפ"י מה שנמסר לנו, שהבד"צים של העדה החרדית, יורה דעה של הרב מחפוד, הרב לנדאו והרב רובין, הם מקפידים בענייני מה שנקרא "חוזר ונעור" ואינם מסתמכים על הביטול. ולכן מומלץ לפסח לקנות מוצרי מזון רק בהכשרים הללו. אולם זאת לדעת שבד"צ בית יוסף אינו מקפיד על כך, ומתיר תערובת חמץ מלפני הפסח לשימוש בפסח. ולפי הרמב"ם - זה אסור במשהו, ואין נפקא מינא מתי התערב.

הקונה פירות או ירקות מהשווקים או מחנויות שאין להם הכשר, צריך לעשר אותם מספק, דהיינו בלי

מוצרי מזון שעשויים להכיל חמץ או תערובת חמץ שבחלקם ניתן לגנוז אותם בבית ומותר להשתמש בהם לאחר הפסח, ובחלקם תערובת שאסור לקיים במהלך ימי הפסח, התנאי - אם יש בתערובת חמץ כזית בכדי אכ"פ שזה בערך כ 10% חמץ, תערובת כזו מותר לקיימה בפסח, אולם אם יש בתערובת יותר מ- 10%, אסור לקייםם וחייבים לבער את התערובת הזאת.

מוצרי מזון המכילים חמץ - כגון: אבקת מרק, אבקת פלאפל, חרדל, מוצרי סויה, טבעול וממתקים מלאכותיים, שוקולדים, ממתקים, נקניק ומוצרי בשר מעובדים, שמן, נביטת חיטה, תחליף קפה, משקאות חריפים ועוד.

קמח הרגיל מותר לקיימו במהלך ימי הפסח, וזאת עפ"י עדותם של הרב ויא והרב פנחס פרידמן מפך טחנות קמח של הבד"ץ עדה חרדית, שהחזיקים של הקמח הרגיל אינו עובר לתיתה כבעבר, אלא כיום החיטה עוברת התזה של 5 שניות בלבד, ולאחר 30 שניות אין בחיטה טופח ע"מ להטפח והכל נעשה באמצעות בקרה אלקטרונית מדויקת, ועפ"י עדות הרבנים המומחים הנ"ל אין בעיה לגנוז את הקמח ולהשתמש בו לאחר הפסח מיד.

אולם קמח שאינו מופק ואין לו הכשר הבד"ץ העדה החרדית, **אסור לקיימו ויש לבערו משום שהוא עובר לתיתה בבריכות מים.**

תבלינים: הרצוי והנכון לקנות מעט תבלינים לא טחונים רק לצריכת השבוע של פסח, לברור היטב, לטחון בבית ולהשתמש בהם ללא חשש, כי בתעשייה יש שסומכים על ביטול, ולשיטת רבנו, חמץ אסור במשהו, ולא שנא מתי התערב, ויש שבוררים מדגמית.

מוצרי מזון מקטנויות: במוצרי מזון אלו אפשר שיימצאו גרעיני דגן, וחמץ בפסח - אסור במשהו. לכן מומלץ בעיקר לגבי שמנים וכיו"ב, להשתמש בפסח בשמן זית, שמן דקלים, שמן אגוזים וכל המוצרים שאין בהם קטניות.

יין: ניתן לרכוש יין כשר לכתחילה 100% יין לפי שיטת רבינו ללא שום חשש כפי שהמלצנו ב"אור ההליכות" במדורים הקודמים, מבוזע טל' 052-8910010.

לידידינו היקרים שהשמחה במעונם
הרב חננאל ונו"ב רינת סרי הי"ו
לרגל כלולות הבת היקרה
הכלה רחל מנב"ת
עם החתן אוהד הי"ו למשפחת עומיסי
יתן ה' וירבה בטובכם ותשרה השמחה במעונכם
ותזכו לראות דור ישרים מבורך

טוב עין הוא יבורך לנדיבים הנכבדים
רבי משה סרי יצ"ו
הרב אליהו צובירי יצ"ו
שתרמו להמשך הפצת העלון
המב"ה יאריך ימיהם בטוב
ושנותיהם בנעימים

כוס ברכות לידידינו היקרים
ר' בועז בדיחי ונו"ב מזל הי"ו
לרגל הולדת הנכד
בנם של דקל ולאה בדיחי הי"ו
יהי רצון שיזכו לגדלו לתורה
לחופה ומעשים טובים

אינך מסתפק, גם הרמב"ם בספרו ה"מורה" מדגיש את טעמם הפשוט של הצלי (קרבן פסח) והמצה: "אבל הדינים המיוחדים בפסח והם שנאכל צלי אש בלבד, ובבית אחד, ועצם לא תשברו בו", הם כולם טעמים פשוט, כי כשם שהמצה למהירות כך הצלי למהירות ואין שם שהות לעשות מטעמים... ואין עם החיפזון שהות לשבירת עצם ולא לשגר ממנו מבית לבית ולחכות לשליח עד שיחזור, כי כל אלו מעשה רשלנות והתמהמהות, והייתה המטרה לפעול בחיפזון ובמהירות שמא יתאחר אחד ויפסיד את היציאה בקהל בני אדם ויהיה אפשר להזיקו ולהתנכל לו" (מורה הנבוכים, ח"ג פרק מ"ו).

למסקנה: אין אני חושב שנוכל לשנות את טבען של הנשים ביחסן להכנות הבית לקראת הפסח על אף שאנו, האנשים, יכולנו לצמצם את הפעילות בחמישים אחוז אם לא יותר. אך כפי שידוע, לכל קושיא אפשר להמציא לה תירוץ ודע מה שתשיב:

ראשית, בעניין "החיפזון" שמביא הרמב"ם במורה, יש את הרמב"ם בהלכה: "ואכלתם אותו בחיפזון", "כי בחיפזון", הני מילי בפסח מצרים, אך בפסח דורות - צריך אדם לאכול את הפסח על השובע בהסיבה, כלומר, כמו מלך, **בניחותא**. שנית, בעניין ההשוואה **למקדש** ולחידוש פני הבית, נשיב וכבר אמרו חכמים "אין שבות **במקדש**!!" אבל מחוץ **למקדש** "שב ואל תעשה עדיף"? ודי לחכימא.

שהכירים מתמרקות פעם בשנה ולא פעמיים כפי שזוכה לך המזבח במקדש.

גם ההיכל "זוכה" לטיפול תחזוקתי כפי שאומרת המשנה (מידות ג ד): "(אבני) ההיכל מלבנים אותן **פעם אחת בפסח**", כלומר קירות הבית עוברים ניקיון יסודי וצביעה כל שנה לפני הפסח. סברת הנשים בעניין זה יכול להיות כך: ציווי ידוע שאין מקריבים חמץ בבית המקדש באומרו: "כי כל שאור וכל דבש לא תקריבו ממנו אשה לה". ולמרות זאת, חג הפסח מביא עמו מירוק, ניקיון וליבון ולא רק לכלי השרת אלא גם לקירות ולרצפות, לקראת בואו של חג הפסח, מדוע לא יזכה לך בתינו?

עוד ייתכן שישנה מגמה מצדן לקשור את עבודות הניקיון, בעיקר את "גרגרי האבק", ליציאת מצרים ואם אין ראייה לדבר זכר לדבר, וכאשר כתוב "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן קחו לכם מלא חפניכם... וזרקו משה השמימה לעיני העם. והיה **לאבק** על כל ארץ מצרים..." (שמות ט).

בתחילת המאמר תיארתי את האווירה בבית לקראת הפסח אשר בולטת שם תנועה מהירה בהילוך גבוה כאשר מאחורי ההגאים כמובן נמצאות נשות החיל, וכאילו יש ניסיון מצדן כל שנה ושנה להדגיש את המשמעות הבסיסית של חג הפסח - מימד המהירות. ואם ישאל הבעל "החכם" את אשתו, מה הלחץ ומה העבודה הזאת לנו? תענה לו רעיתו, האם לא על כך הכתוב מדבר (שמות יב יא) "וככה תאכלו אותו... ואכלתם אותו **בחיפזון** פסח הוא לה" ואם

במוצאו של יום פורים מתחילה כמעט בכל בית בישראל הספירה לאחור לקראת חג הפסח. בעיקר אצל נשות ישראל הנכבדות שמוסגלות להכניס את כל הפעילות הביתית להילוך גבוה, לתנועה רבת מהירות עם לו"ז, תכנון לוגיסטי מפורט ולשכנע כל בר הכי שאבק הוא חמץ. כמובן אין במאמר זה מטרה לצאת בביקורת נגד הנשים, אלא להבין מהיכן הן שואבות לגיטימציה שבה לא פוסחים אפילו על גרגר אבק שנח לו על מדף אי שם בבוידעם, או זיכיון להוציא כל שנה, לקראת פסח, פרויקט מקיף שבו הבית מקבל עיצוב חדשני מתקדם. דבר אחד אני בטוח שאם ההכנות היו תלויות בגברים לבד מנשים, מספיק היה לקיים: "ובלבד שיבטל החמץ בלבד", וגרגר האבק שרחוק מהעין היה ממשיך את שנתו בשלווה.

"וה' נתן **חכמה** לשלמה" נאמר במלכים ו- "**חכמת** נשים בנתה ביתה" אמר משלי.

שני הפסוקים הנזכרים מתייחסים לבניין בית, הראשון לבית קודש הקדשים והשני לבניין הפרטי. סבירות גבוהה מאד שנשות ישראל זכו במינוי "ניהול הבית" משלמה המלך ובאקדמיציה (=תו איכות) בניהול התפעולי מעבודות בית המקדש בהתקרב הפסח. כותב הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (א' ט"ז): "מלבנין את המזבח פעמים בשנה **בפסח** ובחג". פעמיים בשנה היו צובעים את המזבח בלבן בכדי לנקות אותו מדם הקורבנות.

לפי התיאור בהלכה, "הנחה נתנו" הנשים בכך

"חייב אדם להקביל פני רבו ברגל"

הרינו שמחים להזמין את הציבור הרחב לקיים מצוות הקבלת פני הרב למורנו ורבנו הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

רב העיר קרית אונו, חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל, ויו"ר "הליכות עם ישראל" ו"מכון מש"ה" שתתקיים אי"ה ביום רביעי חול המועד פסח י"ט בניסן התשע"ג (11.4.12) בבית הכנסת "שיבת ציון" בקרית-אונו החל משעה 16:30

בתכנית:

- * שיעור גמרא מפי הרב
- * תפילת מנחה
- * שאלות ותשובות וברכת הרב
- * תפילת ערבית

מנחה: הרב אביעד אשזואל יצ"ו

ערב עיון במסגרת "הקבלת פני הרב" ייערך ביום המשיכי כ' בניסן (12.4.13) בבית מדרשו של

מורנו ורבנו הגאון הרב יוסף קאפה זצ"ל ברחוב אבן ספיר 5, ירושלים, החל משעה 16:30 בהשתתפות הרה"ג רצון ערוסי שליט"א פרטים יעלו באתר "נצח ישראל"

הציבור מתבקש להכין שאלות תינתן עדיפות לשאלות צעירי הצאן

לחקר משנת הרמב"ם

מיסודה של הליכות עם ישראל ובנשיאותו של מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

מכון מש"ה

מכון משנת הרמב"ם

שמח לבשר לשוחרי התורה על צאת תקליטור שיעורים

מאת מו"ר הגאון הרב יוסף קאפה זצ"ל

הקדמה למסכת אבות

שמונה פרקים

25 ש"ח בלבד!

התקליטור בפורמט MP3

לרכישה: מכון מש"ה 03-5351119

אתר נצח ישראל: www.net-sah.org

ש: אני לועס מסטיק לשם הפגת ריח רע מהפה, המסטיקים אינם כשרים לפסח בכשרות מהודרת (לפחות לא מצאתי) כי אם בהשגחת רבנות בלבד לאוכלי קטניות. האם יש בעיה ללעוס בפסח?
ת: אם אינך אשכנזי - מותר.
ש: ברשותי מכונת אספרסו חשמלית ביתית. המכונה מכינה אספרסו מקפסולות הכשרות לפסח כל השנה. אני רק מוסיף מים רגילים ומכניס קפסולת קפה. האם ניקוי והפעלת המכונה (בחימום) והוספת חומר ניקוי מיוחד ומסיר אבנית תכשיר את המכונה לשימוש בפסח?
ת: אם לא השתמשת בו בחמץ, די שתפרק אותו ונקה אותו היטב והפעל אותו במים נקיים רותחים, שיעברו בכל חלקיו. כמובן, אם יש אבנית, יש לסלקה לפני כן.
ש: לצד המכונה ברשותי מקציף חלב, מעין כוס גדולה לתוכה מוכנס חלב קר. החלב מוקצף ע"י קפיץ קטן שמסתובב בתחתית הכוס. בעת מזיגת חלב חם מהמקציף נוצר מגע בין המקציף וכוס הקפה שאינה כשרה לפסח. איך מכשירים את המקציף?
ת: ע"י הגעלתו, ואפשר ע"י עירוי מכלי ראשון.
ש: החלב נמצא במתקן פלסטיק נפרד מהמכונה ועובר בצינורית פלסטיק. יש אפשרות להכשיר גם את מתקן החלב? יש במכונה אפשרות להעביר אדים חמים כדי לנקות את הצינורית. ומה עם המיכל שהחלב נמצא בו?
ת: לנקותו ולערוות עליו מים חמים מכלי ראשון.

2. בסוף פ"ד מהל' תפילה רבנו פסק שמשתדלים שהמקרא את הכהנים יהיה ישראל. האם נפקא מינה שלא אעלה להתפלל שחרית כיון שאני לוי?
ת: 1. אסור לעשות כן. וכל העושה כן, אין הפקרו הפקר ועובר על "בל יראה ובל ימצא".
 2. לחלוטין לא. רשאי גם לוי וגם כהן להיות ש"צ. ומה שנקבע בהלכה, תפילה, יד, יד, ש"בכל מקום משתדלין שיהיה המקרא אותן ישראל, שנאמר אמור להם, מכלל שאין המקרא מהו". מדובר בהשתדלות, ולא לעיכוב. וישראל האמור, שם, הוא כולל לוי, להבדיל מכהן, אבל גם כהן יכול להיות ש"ץ, כי, כאמור, מדובר בהשתדלות, ולא לעיכוב.
ש: האם ניתן להכשיר סיר אורז שעשוי מטפלון? אם כן - כיצד?
ת: אין לו הכשר. יש לנקותו היטב ולגזוז עד אחרי הפסח.
ש: האם יש בעיה להפקיד סכומי כסף גדולים בבנק, כיון שהוא סוחר איתם מסחרים שונים וביניהם בחברות המוכרות חמץ בפסח? האם חלק מהחמץ שמוכרות החברות הללו, שכספי מושקע בהם, נחשב בבעלותי ואני צריך למכור אותו?
ת: מבחינה עיונית, לכאורה יש בעיה הלכתית. אבל מבחינה מעשית, אין למחזיק מניות הרגיל, כח הצבעה והכרעה, וקשה לראות אותו, כמי שיש לו בעלות ואחריות על כל דבר ודבר שנמכר או נקנה ע"י הבנק.
 זאת ועוד, הבנק הוא ישות משפטית נפרדת, ואם הבנק עושה מכירת חמץ, הרי שניתן לסמוך על כל הנ"ל.

ש: השנה בעז"ה אני אצא לחו"ל בי' בניסן, ואני אחזור רק אחרי פסח. האם אני יכול לבדוק חמץ לפני שאני יוצא (בי' בניסן)? האם אני צריך בכלל לבדוק?
ת: אתה חייב לבדוק לפני צאתך לחו"ל, י' בניסן. האם לבדוק בברכה?
ת: לא. רק אם בודק בליל ארבעה עשר בניסן, מברך, וכן אם בודק למחרת או במשך החג, עד סופו, אבל לא לאחריו.
ש: לפני פסח מכרתי את כל החמץ שבביתי אך את החמץ שבעבודה לא מכרתי! (החמץ הוא: תה, נס קפה, סוכר, דבש ומסטיקים). השאלה היא האם מותר להשתמש במוצרים אלו עכשיו לאחר הפסח או שמא זה נחשב כחמץ שעבר עליו הפסח?
 עוד דבר שראוי לציין: לאחר הפסח כבר שתיתי פעם אחת מהנס קפה הזה אך לאחר מכן הבנתי שיש בעייתיות בנושא.
ת: להבא אל תסתיע במכירת חמץ אלא השתדל לבער כל החמץ ע"י אכילה ושתיה. ותערוכות חמץ שאין בהן כזית בכדי אכילת פרס, גנוז, ושלום על ישראל. זו הדרך האמתית. עתה שמכרת, ולא מכרת הכל, הרי, בדיעבד, כל תערוכות חמץ, גם זו שיש בה כזית בכדי אכילת פרס, כמו נס קפה, מותרת אחרי פסח, כל שכן תה, סוכר, דבש ומסטיקים, שאין בהם כזית בכדי אכילת פרס.
ש: 1. האם ניתן להפקיר חמץ (כגון וויסקי וכד') ולהחביא אותו ברה"ר (כגון בשדה או יער) ולאחר הפסח לקחתו משם? היכן רבנו כותב שאסור?

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

יד אייר תשל"ד
 כבוד הרב יהודה ריעאני נ"י
 כנור שלום

שאלת נדמה לי על סמך מה כתבתי כי שיעור הכזית 18 גרם בערך.
 לפי מדידותי שעשיתי כלי לרביעית, יצא משקל הרביעיית 86 גרם בערך.

ואם כן לפי רמב"ם בכורים פ"ו הל' טו יצא שני קבים פחות חומש 2577 גרם, והם מ"ג ביצים, יוצא שכל ביצה 57 גרם ומשהו. והרי בערובין מבואר כי שתי סעודות שש ביצים שהם 18 גרוגרות. יוצא כי הגרוגרת שליש ביצה, יוצא שהגרוגרת 19 גרם. ובשבת צא אמרו כי הזית פחות מכגרוגרת אם כן בערך 15 גרם, והאמת הוא כי שיעור זה יש בו חומרא, כי עיקר שיעור הזית הוא נפח ולא

משקל, וכשלקחתי 15 גרם מצה כלומר חצי ככר ושריתיו וערסתי עד שחזר להיות עיסה ללא שום חללים יש בו לפחות כזית ומחצה מן הזיתים הגדולים ביותר, כי הקמח קל מן המים, ולכן ברור שאין צורך להתפש לדמיונות האומרים כי שיעור הכזית מצה ככר שלם שהוא שלשים גרם, ובודאי לא לדברי בעלי הגוזמאות האומרים כי הכזית הוא ככר ומחצה כלומר 45 גרם.

בכ"ר
 יוסף קאפח

קוראים נוספים המעוניינים לפרסם תשובות, מאת מ"ר הגאון הרב **יוסף קאפח** זצ"ל מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 054-2443930 או בדוא"ל: orhalichot@gmail.com

כוס תנחומין

למשפחות עוזרי ועוזי היקרות
 ולידידנו חבר בית מדרשנו וממייסדיו
 הרב **שמעון עוזרי** הי"ו
 בפטירת האם הדגולה הכשרה בנשים
 מרת **אביגיל עוזרי** ז"ל
 אשר עלתה בסערה השמימה והתמסרה
 לבעלה ולב"ב עד כלות נפשה
 המקום ינחם אתכם בשאר אבלי ציון
 ולא תוסיפו לדאבה עוד
 מערכת
 אור ההליכות

נא לשמור על קדושת הגיליון

★
 אין לקרוא בזמן תפילה וקריאת התורה
 ★
 שבת שלום ומבורך

אור ההליכות הליכות עם ישראל

עמותת להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קריית אונו ת.ד. 211, 55100
 עורך ראשי: יוסף פרחי
 עורכי משנה: נתנאל חמדי, שמואל חמדי
 חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמדי, אביעד רצהבי
 טל': 03-5340819 פקס': 03-5343658
 דוא"ל: orhalichot@gmail.com
 מספר המערכת של העלון בספרייה הלאומית: 2789255
 כתובת לתרומות להמשך הפצת העלון: ת.ד. 5042 נתניה

כוס תנחומין

למשפחת עוקשי היקרה, ולידידנו
 ר' **אפרים עוקשי** הי"ו

בפטירת הבן, האח והאב היקר
 ר' **אבנר עוקשי** ז"ל

המקום ינחם אתכם בשאר אבילי ציון
 ולא תוסיפו לדאבה עוד
 מערכת
 אור ההליכות

כוס תנחומין

למשפחת נפש היקרה
 ולידידנו

הרב לוי נפש הי"ו

רב ביה"כ "אוהל שרה", פסגת זאב - ירושלים
 בפטירת האם הדגולה הכשרה בנשים
 מרת **סעדה (מזל) בת רבי פנחס ז"ל**
 אשת חבר רבי מנחם נפש ז"ל
 המקום ינחם אתכם בשאר אבילי ציון
 ולא תוסיפו לדאבה עוד
 מערכת
 אור ההליכות